

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน
การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปาก
ของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดี
วันที่ 28 มกราคม 2568
ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น
และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video conference)

สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. หลักการและเหตุผล	3
2. วัตถุประสงค์	3
3. เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จ	4
4. วิธีการดำเนินการ	4
5. ผลการดำเนินการ	5
6. อภิปรายและสรุปผลการดำเนินงาน	18
7. ภาคผนวก	19

1. หลักการและเหตุผล

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดูแลสุขภาพสุขภาพช่องปากกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย มีทั้งปัจจัยภายในและภายนอก พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นโรคเหงือกอักเสบและโรคปริทันต์บางส่วนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาและฮอร์โมน มีความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อ การตั้งครรภ์ สุขภาพของเด็กในครรภ์ และการคลอด ส่วนกลุ่มเด็กปฐมวัยโรคฟันผุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เกิดจากพฤติกรรมการแปรงฟัน การรับประทานอาหารและปัจจัยอื่น ๆ ร่วมกับการเข้าถึงบริการของกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และกลุ่มเด็กปฐมวัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย จากผลการดำเนินงานในระบบ Health Data Center กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 พบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟัน ร้อยละ 27.8 (เป้าหมายร้อยละ 50) เด็กอายุ 0 - 2 ปี และเด็กอายุ 3 - 5 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 45.6 และ 53.1 ตามลำดับ (เป้าหมายร้อยละ 55) เด็กอายุ 3 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 43.0 (เป้าหมายร้อยละ 50) และมีปัญหาโรคฟันผุ ร้อยละ 25.3

การให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์ และการดูแลเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยได้รับการด้านสุขภาพช่องปากตามสิทธิประโยชน์ และได้รับความรู้ที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพช่องปาก จากทั้งทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข เพื่อให้รับการดูแลป้องกันก่อนการเกิดโรคในช่องปาก สามารถดูแลสุขภาพช่องปากตนเองได้ รวมทั้งได้รับการทันตกรรมตามความจำเป็นเมื่อเกิดโรคเป็นการลดการสูญเสียฟันอีกด้วย

สำนักทันตสาธารณสุข จึงได้ดำเนินกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปากของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดี เพื่อให้ เกิดการบูรณาการตั้งแต่คลินิกฝากครรภ์คุณภาพ และคลินิกเด็กสุขภาพดี จากสหวิชาชีพด้านสุขภาพ ในการร่วม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการส่งเสริมสุขภาพช่องปากอย่างครอบคลุมและมีคุณภาพหรือการส่งต่อเพื่อ รักษาตามความจำเป็นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปากของบุคลากรสาธารณสุขในคลินิกฝากครรภ์ คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดี
2. เพื่อสร้างการบูรณาการการจัดบริการที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็ก
3. เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุข(พยาบาล นักวิชาการ) ที่รับผิดชอบงานคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ และคลินิกเด็กสุขภาพดี มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของงานด้านสุขภาพช่องปาก

3. เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม

เป้าหมายกิจกรรม	จำนวน	หน่วยนับ
บุคลากรสาธารณสุขที่รับผิดชอบงานคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดีได้รับการพัฒนาศักยภาพและการฝึกทักษะการจัดบริการสุขภาพช่องปาก	1	ครั้ง
ตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม	จำนวน	หน่วยนับ
เชิงปริมาณ:		
1. ผู้เข้าร่วมประชุมตอบแบบประเมินหลังการประชุมผ่านเกณฑ์	80	ร้อยละ
2. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก	70	ร้อยละ
3. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟัน	55	ร้อยละ
4. เด็กอายุ 3 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	50	ร้อยละ
5. เด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ (caries free)	75	ร้อยละ
6. เด็กอายุ 0 - 2 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	55	ร้อยละ
เชิงคุณภาพ:		
1. Best practice การขับเคลื่อนงานการดูแลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็ก	1	เรื่อง
2. รูปแบบการจัดบริการสุขภาพช่องปากสำหรับเด็ก 0 - 2 ปี ในคลินิกเด็กสุขภาพดี	1	รูปแบบ
เชิงเวลา: ร้อยละของกิจกรรมในโครงการสามารถดำเนินการได้ตามกำหนด	90	ร้อยละ

4. วิธีการดำเนินการ

4.1 วางแผนการดำเนินงาน

4.2 จัดทำและขออนุมัติจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

4.3 ขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยดำเนินงาน ดังนี้

4.3.1 บูรณาการองค์การภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน (Partnership) โดยมีการประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อกำหนดทิศทาง วางแผน และขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย

4.3.2 เสริมพลัง สนับสนุนการขับเคลื่อนงานอย่างยั่งยืน (Advocate) โดยพัฒนาบุคลากรในการร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน และมีการติดตามการดำเนินงาน

4.3.3 พัฒนาระบบบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ (Building Capacity) โดยส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการจัดบริการทั้งในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ คลินิกเด็กสุขภาพดี โดยการมีส่วนร่วมของสหวิชาชีพ และฝึกปฏิบัติ

4.3.4 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดบริการสุขภาพ (Investment) ค้นหาพื้นที่ Best practice การขับเคลื่อนงานการดูแลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็กที่มี การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพช่องปากสำหรับหญิงตั้งครรภ์และ เด็ก ปฐมวัยในคลินิกเด็กสุขภาพดี

4.4 ติดตามความก้าวหน้า วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงาน

4.5 สรุปผลการดำเนินงาน

5. ผลการดำเนินการการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปากของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดี วันที่ 28 มกราคม 2568 ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video conference)

นายแพทย์ปองพล วรปานิ
รองอธิบดีกรมอนามัย
ประธานพิธีเปิดการประชุม

ทันตแพทย์ดำรง อ่างเลาะห์พันธุ์
ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข
ผู้กล่าวรายงาน

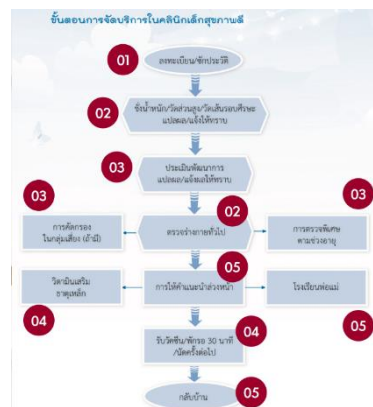
บรรยาย เรื่อง มาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสำหรับสถานพยาบาล โดย นายแพทย์สุรัตน์ ฝิวสว่าง นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ รองหัวหน้ากลุ่มมารดาและเด็กปฐมวัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ

การดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กในเมืองนางาซากิ ประเทศญี่ปุ่น จะมีการฝากครรภ์ที่ศาลากลาง มีบริการแจ้งเกิดและงานอนามัยแม่และเด็ก Children Check up มาไม่บ่อยแต่มาแต่ละครั้ง ดำเนินการคุณภาพ แยกการตรวจประเมินพัฒนาการออกจากบริการวัคซีน โดยมีบริการซักประวัติ ตรวจฟัน ตรวจร่างกาย มีบริการให้ คำปรึกษาผู้รับบริการ มีสมุดสุขภาพแม่และเด็ก(ใช้หลังคลอด) แยกจากสมุดระหว่างฝากครรภ์(ใช้ระหว่างฝาก ครรภ์) ซึ่งบริการในเมืองต่างๆจะใกล้เคียงกัน จะมีการใช้กลไกคล้ายประเทศไทยคือมีนโยบาย และการใช้กลไกนโยบาย วัคซีน และเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรบทบาท คล้ายๆ อสม. ติดตามเข้ารับบริการ และใช้กลไกด้านกฎหมายบังคับ เช่น ลดสวัสดิการที่จะได้รับ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้คนเข้ารับบริการอนามัยแม่และเด็ก

การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็กในโรงพยาบาลของประเทศไทย มีการ ดำเนินงานโดยมีเครื่องมือ ตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็ก ซึ่งจัดทำโดย ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และกระทรวงสาธารณสุข คือ มาตรฐานการฝากครรภ์คุณภาพ และมีการดำเนินการเยี่ยมหลังคลอด 3 ครั้ง รวมทั้งมีแนวทางการดูแลสุขภาพเด็ก ซึ่งกรมอนามัยโดยสำนักส่งเสริม สุขภาพได้มีการจัดทำ คู่มือแนวทางการจัดบริการคลินิกเด็กสุขภาพดี เมื่อ พ.ศ. 2565 ซึ่งมีขั้นตอนการให้บริการ ดังนี้ 1. Behavioral and Relationship 2. Growth and Physical Exam 3. Development and Tools 4. Vaccine and Medication และ 5. Antidisciplinary Guidance

Category	Item	Standard	Indicator
Maternal Health	1.1.1.1	หญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์	ร้อยละ 100
	1.1.1.2	หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพก่อนคลอดตามมาตรฐาน	ร้อยละ 100
	1.1.1.3	หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพก่อนคลอดตามมาตรฐาน	ร้อยละ 100
	1.1.1.4	หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพก่อนคลอดตามมาตรฐาน	ร้อยละ 100
Infant Health	1.2.1.1	เด็กแรกเกิดได้รับการตรวจสุขภาพก่อนออกจากโรงพยาบาล	ร้อยละ 100
	1.2.1.2	เด็กแรกเกิดได้รับการตรวจสุขภาพก่อนออกจากโรงพยาบาล	ร้อยละ 100
	1.2.1.3	เด็กแรกเกิดได้รับการตรวจสุขภาพก่อนออกจากโรงพยาบาล	ร้อยละ 100
	1.2.1.4	เด็กแรกเกิดได้รับการตรวจสุขภาพก่อนออกจากโรงพยาบาล	ร้อยละ 100

มาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก (สำหรับสถานพยาบาลและเครือข่ายระดับจังหวัด) มีการดำเนินงานด้านสุขภาพช่องปาก ดังนี้

คลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC)

1. กระบวนการให้ความรู้ทันตสุขภาพแม่เพื่อลูก
2. บริการตรวจสุขภาพช่องปากและรักษาหรือส่งต่อเมื่อพบปัญหา:
 - ได้รับการตรวจช่องปากอย่างน้อย 1 ครั้ง
 - ได้รับการส่งต่อเมื่อมีปัญหาทุกราย

โดยในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (สมุดสีชมพู) ในฉบับปี 2568 จะมีการปรับปรุงข้อมูลเพื่อให้ใช้งานได้ง่ายขึ้น ให้แม่เห็นความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพช่องปากขณะตั้งครรภ์ มาตรฐานในการดูแลสุขภาพช่องปากจึง

คลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC)

1. การดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน:
 - การตรวจสุขภาพช่องปากและประเมินความเสี่ยงฟันผุโดยทันตบุคลากร/บุคลากรสาธารณสุข
 - ฝึกพ่อแม่/ผู้เลี้ยงดูเด็กแปรงฟันให้เด็กแบบลงมือปฏิบัติ (hand on)
 - ทาฟลูออไรด์วานิช/ฟลูออไรด์เฉพาะที่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ
2. ฝ้าระวัง ติดตาม ดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง
 - เด็กฟันไม่สะอาด/ฟันมีรอยขาวขุ่น/ฟันผุ

จะมีการปรับโฉมของสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก(Pink Book) ให้มีความน่าสนใจ ใช้งานง่ายมากขึ้น และในอนาคตจะมีการใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ควบคู่ไปกับแอปพลิเคชัน สมุดบันทึกสุขภาพ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ

บรรยาย การขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) และคลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC)

โดย ทพญ.ปฐมมา เขาวนเมธา ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักทันตสาธารณสุข

จากผลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 9 พ.ศ.2566 พบว่ากลุ่มเด็กอายุ 3 ปี มีโรคฟันผุ ร้อยละ ร้อยละ 47 เฉลี่ย 2.5 ซี่ต่อคน และเป็นฟันผุในระยะเริ่มต้น ร้อยละ 38 มีคราบจุลินทรีย์ ร้อยละ 40.6 และ

เด็กอายุ 5 ปี พบโรคฟันผุ สูงถึงร้อยละ 72.1 เฉลี่ย 4.6 ซี่ต่อคน เป็นฟันผุในระยะเริ่มต้น ร้อยละ 45.5 และมีคราบจุลินทรีย์ ร้อยละ 77.1 รวมทั้งในทั้ง 2 กลุ่มอายุ ยังมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่ไม่เหมาะสม เช่น การดื่มนมหวาน/นมเปรี้ยว การใช้ขวดนม และแปรงฟันเองโดยไม่มีผู้ปกครองแปรงให้หรือแปรงซ้ำ

การขับเคลื่อนระบบส่งเสริมสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยในเชิงนโยบายนั้น มีการบูรณาการร่วมกับงานอนามัยแม่และเด็ก โดยมี Key activities ของแต่ละ setting ดังนี้

ANC: หน่วยบริการทุกแห่ง ให้บริการตรวจและขัดทำความสะอาดฟันในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์

WCC: จัดบริการตรวจ & เคลือบ/ทาฟลูออไรด์ในช่วงการนัดรับวัคซีน ช่วงอายุ 9 และ 18 เดือน (MMR 1 และ 2) และฝึกทักษะผู้ปกครองแปรงฟันให้เด็กปฐมวัย (OHI ข้างเตียง/ โรงเรียนพ่อแม่)

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่ง จัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน

ดังนั้น ในการดำเนินกิจกรรมหรือจัดบริการสุขภาพช่องปากใน ANC และ WCC ควรมีการให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก เช็ดช่องปาก แปรงฟันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ตั้งแต่มีฟันซี่แรกและพาพบทันตแพทย์ ภายใน 1 ขวบปี ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการแปรงฟันโดยควรแปรงฟันให้หรือแปรงฟันซ้ำเมื่อเด็กแปรงเอง รวมทั้งควรแนะนำให้ผู้ปกครองมีการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กด้วยตนเองเบื้องต้น

อภิปราย การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) และคลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC) และแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ ๔

ผู้ร่วมอภิปราย

๑. ทพ.พนิตเทพ ทัพพะรังสี รองผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี
๒. ทพญ.พนิตานันท์ โพธิ์พงศ์ หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี
๓. นางปริญญช กรเพชร พยาบาลวิชาชีพชำนาญพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานANC โรงพยาบาลชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
๔. นางนฤมล เกตยา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (หัวหน้ากลุ่มงานWCC) โรงพยาบาลชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ผู้ดำเนินการอภิปราย น.ส. ปาจรีย์ภัทร ตั้งจิตประสงค์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุข

1. รูปแบบการกำกับติดตามการดำเนินงานทันตสาธารณสุข จังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4

ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี กำกับดูแลการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4 แต่เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนไม่มากและต้องขับเคลื่อนงานทุกกลุ่มวัย จึงมีการประสานคลัสเตอร์แต่ละกลุ่มวัยเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากร่วมกัน ซึ่งในการดำเนินงานแม่และเด็ก จึงมีการประสานเครือข่ายโดยบูรณาการงานร่วมกับคลัสเตอร์แม่และเด็ก

งานส่งเสริมสุขภาพช่องปากแม่ จึงเน้นการบูรณาการส่งเสริมสุขภาพช่องปากร่วมไปงานฝากครรภ์คุณภาพ แต่ยังมีผลการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมาย (ผลงานการตรวจสุขภาพช่องปากตกเกณฑ์) โดยงานทันตสาธารณสุขของศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี ประสานงานไปยังคณะกรรมการ Service Plan เพื่อกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานตรวจสุขภาพช่องปากในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังคงไม่ผ่านค่าเป้าหมาย ผู้บริหารที่รับผิดชอบงานแม่และเด็กจึงผลักดันการตรวจสุขภาพช่องปากประสานไปยัง MCH Board ของเขตสุขภาพที่ 4 ต่อมาจึงมีแนวทางให้ MCH Board ของแต่ละจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4 มีทันตแพทย์เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการเห็นความสำคัญในการส่งต่อหญิงตั้งครรภ์เข้ารับบริการตามสิทธิ ประโยชน์การฝากครรภ์คุณภาพ ซึ่งทำให้มีแผนการดำเนินงานในอนาคตในการรวมทีมทันตแพทย์ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการใน MCH Board ในแต่ละจังหวัด มาวางบทบาทร่วมกันเพื่อการผลักดันประเด็นสำคัญของงานแม่และเด็กในคณะกรรมการชุดนี้

ในส่วนของการดำเนินงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ มีการลงนิเทศติดตามงานในทุกจังหวัดของเขตสุขภาพที่ 4 เพื่อรับทราบปัญหาของการรับบริการสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ เกิดจากอะไรบ้างและชวนพื้นที่ปรับปรุงกระบวนการทำงานของตนเอง โดยจากการลงนิเทศติดตาม พบว่าโรงพยาบาลบางแห่งที่เป็นโรงพยาบาลขนาดเล็ก มีการใช้บริการฝากครรภ์รายสัปดาห์มีจำนวนไม่มาก จึงแนะนำทันตแพทย์และทันตบุคลากรในการวางแผนเพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับบริการสุขภาพช่องปาก โดยให้ทีมห้องทันตกรรมวางแผนการประสานการดำเนินงานร่วมกับพยาบาลหรือผู้รับผิดชอบงานฝากครรภ์คุณภาพของโรงพยาบาลเพื่อช่วยในการส่งต่อเข้ารับบริการหรือร่วมกันวางแผนการจัดบริการสุขภาพช่องปากในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ร่วมกัน

2. Best Practice รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) คลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC) ร่วมกับการให้บริการคลินิกทันตกรรม ของโรงพยาบาลชัยบาดาล อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

2.1 สถานการณ์สุขภาพช่องปากของจังหวัดลพบุรี และโรงพยาบาลชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ข้อมูล 10 ปี ย้อนหลัง ในปีงบประมาณ 2557 – 2567 ร้อยละของเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุมีแนวโน้มสูงขึ้น (ปี 2557 ร้อยละ 38.5 ปี 2566 ร้อยละ 61.6 และปี 2567 ร้อยละ 66.3) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กปฐมวัย มีการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานครบทุกกิจกรรม ทั้งตรวจสุขภาพช่องปาก เคลือบทาฟลูออไรด์ ผู้ปกครองได้รับการฝึกทักษะการแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติ และจากปี 2565 – 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกกิจกรรม และในส่วนของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ มีการดำเนินการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟัน และฝึกทักษะการแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติและรับบริการทันตกรรม จากปี 2565 – 2567 มีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

โรงพยาบาลชัยบาดาล

ข้อมูลจากระบบรายงานกระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กปฐมวัยและหญิงตั้งครรภ์ แต่ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กิจกรรมการฝึกทักษะการแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติยังคงดำเนินการได้น้อยกว่าบริการด้านอื่นๆ แต่อยู่ระหว่างการพัฒนาการดำเนินงาน

2.2 นโยบายมุ่งเน้นงานอนามัยแม่และเด็กและพัฒนาการของจังหวัดลพบุรี

การฝากครรภ์คุณภาพ : ติดตามพัฒนาการการเจริญเติบโตของทารกอย่างถูกต้องเหมาะสมโดย อสม. บัณฑิตี

พัฒนาการเด็ก : ติดตามพัฒนาการการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์เด็กปฐมวัยสูงดีสมส่วน

กลุ่มแม่

- สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพอย่างเหมาะสม
- พัฒนาชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพนาร่อง

- สนับสนุนเครือข่ายเสริมสร้างความรอบด้านสุขภาพแก่ผสม.
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพ

กลุ่มเด็ก

- พัฒนาระบบเฝ้าระวัง คัดกรอง ที่มีคุณภาพ
- พัฒนาระบบการดูแลรักษาส่งต่อที่เข้าถึงง่าย เชื่อมโยงหน่วยบริการทุกระดับ
- พัฒนาระบบบริการให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

การวางแผนการขับเคลื่อนบูรณาการงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) คลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC)

1. สนับสนุนและพัฒนากิจการจัดทำแนวทางแจ้งแก่กลุ่มเป้าหมายให้สามารถรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมสุขภาพ
2. พัฒนาเพิ่มช่องทางการสื่อสารการรับรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพและสนับสนุนข้อมูลเพื่อการสื่อสารแก่กลุ่มเป้าหมาย
3. สนับสนุนให้ทันตบุคลากรในพื้นที่ร่วมเป็นทีมปฏิบัติงานให้บริการในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) คลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC)

การพัฒนากิจการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในกลุ่มแม่และเด็ก

1. จัดประชุมหัวหน้ากลุ่มงานทันตกรรมโรงพยาบาลทุกแห่งและทันตบุคลากรผู้รับผิดชอบงาน เพื่อติดตามประเมินผลและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่พบในการดำเนินงานร่วมกัน
2. วิเคราะห์ ประเมินผลการดำเนินงานทันตสาธารณสุข กลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็ก 0-2 ปี จาก HDC กระทรวงสาธารณสุข คืบข้อมูลแก่พื้นที่ทุกเดือนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการลงบันทึกข้อมูล
3. สร้างกลุ่มสื่อสารออนไลน์เพื่อการติดต่อสื่อสาร ติดตามผลการดำเนินงานฯ สอบถามแนวทางการแก้ไขปัญหา Line หรือ Facebook Messenger

2.3 จุดเริ่มต้นการทำงานบูรณาการในโรงพยาบาลชัยบาดาล

งานทันตกรรม

ในปีงบประมาณ 2546 - 2548 กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ได้จัดทำโครงการแม่ลูกฟันดี 102 ปี สมเด็จพระเจ้า โดยมุ่งเน้นรูปแบบการทำงานผสมผสานกับบริการสุขภาพแบบองค์รวม ซึ่งมีการให้บริการทั้งในสถานพยาบาลและในชุมชน ต่อมาในปีงบประมาณ 2554 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย มีนโยบายดำเนินโครงการรณรงค์สร้างกระแสเพื่อสร้างเสริมสุขภาพช่องปากกลุ่มเด็ก ในโครงการ ลูกรักฟันดี เริ่มที่ชี้้แรก ซึ่งทุกโครงการได้ดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กปฐมวัยจนเป็นงานประจำอย่างต่อเนื่อง

งานฝากครรภ์

เมื่อหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาล จะส่งต่อไปยังกลุ่มงานทันตกรรมทันทีโดยที่ไม่ได้ตรวจสอบอายุครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์ก่อนส่ง และกลุ่มงานทันตกรรมจะลงบันทึกข้อมูลสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ซึ่งเดิมสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กจะอยู่ที่กลุ่มงานทันตกรรม และหญิงตั้งครรภ์บางรายไม่ได้รับการติดตามเข้ารับบริการตามนัด เนื่องจากงานฝากครรภ์ไม่ได้ตรวจสอบนัดหมายของงานทันตกรรม จึงมีการประชุมร่วมกันกับงานทันตกรรมในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้ผู้รับบริการมา 1 ครั้ง ได้รับบริการหลายๆบริการใน 1 รอบของการมารับบริการ จึงหาข้อตกลงในช่วงไตรมาสที่ 2 ของการตั้งครรภ์ ซึ่งจะมีบริการตรวจดาวนซ์ซินโดรม ฉีดวัคซีน และรับบริการทันตกรรมในรอบการนัดหมายเดียวกัน และจัดระบบการรับบริการโดยให้หญิงตั้งครรภ์ไปรับบริการก่อนเป็นลำดับแรก และมีการเชื่อมโยงบริการไปยังห้องเวชระเบียนเพื่อทำใบแจ้งหญิงตั้งครรภ์ให้ไปรับบริการทันตกรรมเพื่อสะดวกต่อหญิงตั้งครรภ์ในการรับบริการอย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ จัดตามอายุครรภ์ เป็นไตรมาสเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของหญิงตั้งครรภ์ ณ ขณะนั้น ซึ่งเรื่องสุขภาพช่องปากจะสอนโดยพยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบงานฝากครรภ์ แต่ในส่วนการสอนการแปรงฟันจะเป็นทันตบุคลากรรับผิดชอบ

งานคลินิกเด็กสุขภาพดี

เมื่อเด็กเข้ามาใช้บริการในคลินิกเด็กสุขภาพดีของโรงพยาบาลชัยบาดาล จะมีการชั่งน้ำหนัก วัดความยาว วัดส่วนสูง จุดกราฟพัฒนาการ โดยพยาบาลและนักวิชาการ และหลังจากนั้นจะมีการซักประวัติด้านสุขภาพ ด้านโภชนาการ ส่งนัดวัคซีนครั้งต่อไป ส่งพบทันตบุคลากร ซึ่งในคลินิกเด็กสุขภาพดีนั้น จะมีทันตบุคลากรไปประจำในวันที่มีบริการคลินิก จะมีการสอนเรื่องสุขภาพช่องปาก ตรวจสุขภาพช่องปากโดยทันตบุคลากร มีการสอนโรงเรียนพ่อแม่ เรื่องกิน กอด เล่น เล่า นอน ฝ้าดูฟัน ซึ่งเด็กจะได้รับครบทุกบริการเมื่อมารับบริการ และจะส่งประเมินพัฒนาการ ซึ่งการประเมินพัฒนาการจะไม่ได้ประเมินตามช่วงวัย แต่จะประเมินทุกคนที่มาใช้บริการ หากพบมีความผิดปกติ จะส่งต่อเพื่อพบแพทย์เฉพาะทาง และหลังจากนั้นจะเป็นการฉีดวัคซีนในลำดับสุดท้าย

2.4 จุดเด่นการดำเนินงาน

1. มีการทำงานบูรณาการร่วมกันทุกแผนกในโรงพยาบาลชัยบาดาล ดังนี้

1.1 คลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC)

- ประสานงาน พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่คลินิกฝากครรภ์ : ส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ให้มารับบริการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟันเพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับบริการฝากครรภ์คุณภาพที่ครบถ้วน
- ประสานงาน พยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในทีมเยี่ยมบ้าน โดยมีการเยี่ยมบ้านหลังคลอด เพื่อประเมินสุขภาพกาย จิต และสุขภาพช่องปากหญิงหลังคลอดและทารก ให้คำแนะนำการปฏิบัติตัว การดูแลสุขภาพช่องปาก พร้อมทั้งนัดแม่และลูกมาตรวจฟันหลังคลอด 6 เดือน

1.2 คลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC)

ประสานงานพยาบาล นักวิชาการ หรือเจ้าหน้าที่คลินิกเด็กสุขภาพดีร่วมปฏิบัติงาน

1. ตรวจสุขภาพช่องปาก

- เพื่อเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาฟันผุในเด็ก
- เพื่อประเมินความเสี่ยงต่อฟันผุ

2. ฝึกทักษะแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติในเด็กแก่ผู้ปกครอง

3. ทา/เคลือบฟลูออไรด์เฉพาะที่ในเด็ก

1.3 ห้องเวชระเบียน

โดยจะให้ห้องเวชระเบียน จัดคิวพิเศษสำหรับหญิงตั้งครรภ์ จะต้องผ่านการตรวจสุขภาพช่องปากก่อน จึงจะสามารถไปรับบริการฝากครรภ์ได้

2. มีการจัดระบบการให้บริการโดยยึดประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นสำคัญ มองเป้าหมายปลายทางคือ คุณภาพการเจริญเติบโตของเด็กตั้งแต่ตั้งครรภ์จนกระทั่งเติบโต คือมีสุขภาพองค์รวมที่ดี เติบโตอย่างมีคุณภาพและเต็มศักยภาพ
3. พยาบาลและนักวิชาการ มีบทบาทในการช่วยขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ซึ่งไม่ได้ดำเนินการแค่การส่งต่อ แต่มีส่วนร่วมในการสอน และกระตุ้นผู้รับบริการให้รับบริการด้านสุขภาพช่องปากด้วย

ห้องย่อยที่ 1 ฝึกปฏิบัติ ดูแลสุขภาพช่องปากอย่างไร...ไม่ให้มีปัญหาทวิตใจตอนตั้งครรภ์

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 1

โดย ผศ.ดร.ทพญ.จรรย์ญา หุ่นศรีสกุล คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 2

โดย ทพญ.ศีตา ณ นคร คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 3

โดย ทพญ.รัฐนันท์ โล่ศุภกาญจน์ สำนักทันตสาธารณสุข

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 4

โดย ๑. นายโฆษิต อัครวงษ์ สำนักทันตสาธารณสุข

๒. น.ส.วีรยา กัญหารัตน์ สำนักทันตสาธารณสุข

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 5

โดย ๑. น.ส.ปาจริยภัทร ตั้งจิตประสงค์ สำนักทันตสาธารณสุข

๒. น.ส.กัญญา ฤทธิอิม สำนักทันตสาธารณสุข

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการประเมินความเสี่ยงของโรคในช่องปาก และรูปแบบการดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ใน ANC ย้อมสีฟัน สอนการแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติ และการบิบายสีฟัน

ห้องย่อยที่ 2 ฝึกปฏิบัติ เทคนิคการแปรงฟันให้เด็กปฐมวัย...สอนอย่างไรให้ผู้ปกครองทำเป็น

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 1

โดย รศ.ดร.ทพญ.ทิพนภา วิชญานรัตน์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 2

โดย ทพญ.กิตติวรา ภูพงษ์ โรงพยาบาลแม่ลาน อ แม่ลาน จ.ปัตตานี

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 3

โดย ทพญ.พนิตานันท์ โพธิ์พงศ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 4

โดย ทพญ.ปฐมมา เซาวนเมธา สำนักทันตสาธารณสุข

วิทยากรประจำกลุ่มที่ 5

โดย ๑. น.ส.พรชเนตต์ บุญคง สำนักทันตสาธารณสุข

๒. น.ส.เนริศา เอกปัสชา สำนักทันตสาธารณสุข

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการประเมินความเสี่ยงของโรคในช่องปาก และรูปแบบการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัยใน WCC ทำบทบาทสมมติการแปรงฟันให้เด็กปฐมวัย และแนะนำการบิยาสีฟันให้เด็กอย่างเหมาะสมตามช่วงอายุ

ผลการประเมินความพึงพอใจ

ผู้เข้าร่วมประชุมที่ตอบแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 222 คน ทั้งผู้เข้าร่วม ณ สถานที่จัดประชุม และผู้เข้าร่วมประชุมผ่านระบบประชุมทางไกล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.4 ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการสาธารณสุข ร้อยละ 52 พยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 44 และอื่นๆ ร้อยละ 4 และมีความคิดเห็นต่อการร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปากของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดี วันที่ 28 มกราคม 2568 ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video conference) ดังนี้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					คะแนนเฉลี่ย \bar{x}	แปรรผล
	ต่ำสุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. การทบทวนมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสำหรับสถานพยาบาล	-	-	51 (24.88)	117 (57.07)	37 (18.05)	3.85	มาก
2. แนวทางการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) และคลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC)	-	-	34 (16.58)	37 (18.05)	134 (65.37)	4.25	มากที่สุด
3. ทิศทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) และคลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC) และแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ 4 จังหวัดสระบุรี	-	-	38 (18.53)	40 (19.51)	127 (60.00)	3.94	มากที่สุด
4. การเฝ้าระวังและการประเมินความเสี่ยงของโรคในช่องปากและรูปแบบการดูแลสุขภาพช่องปากของมารดาและเด็กปฐมวัย	-	-	29 (14.15)	40 (19.51)	136 (66.34)	4.36	มากที่สุด
5. การฝึกปฏิบัติดูแลสุขภาพช่องปากอย่างไร ไม่ให้มีปัญหาทรวงอกตอนตั้งครรภ์	-	-	29 (14.15)	40 (19.51)	136 (66.34)	4.36	มากที่สุด
6. การฝึกปฏิบัติเทคนิคการแปรงฟันให้เด็กปฐมวัย สอนอย่างไรให้ผู้ปกครองทำเป็น	-	-	38 (18.53)	40 (19.51)	127 (60.00)	3.94	มากที่สุด
7. กระบวนการฝึกอบรมในการให้ความรู้ตลอดระยะเวลาการจัดโครงการ	-	2 (0.98)	55 (26.83)	126 (61.46)	22 (10.73)	3.90	มาก

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น					คะแนนเฉลี่ย \bar{x}	แปรผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
8. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม	-	9	68	103	25	3.70	มาก
		(4.39)	(33.17)	(50.24)	(12.20)		
9. การบริหารจัดการเวลาในการอบรม	-	9	68	103	25	3.70	มาก
		(4.39)	(33.17)	(50.24)	(12.20)		

ข้อเสนอแนะ

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความพึงพอใจในวิทยากรและเนื้อหาการประชุมและต้องการให้มีการอัปเดตข้อมูลในทุกปีรวมทั้ง อยากรให้มีการอบรมระบบการศัลยกรรม รศ. สนิทฉวี การศัลยกรรมแบบใหม่ให้ขึ้นผลงาน เพื่อให้เข้าใจเป็นแนวทางเดียวกัน รวมทั้งต้องการให้เพิ่มวันการอบรม

6. อภิปรายและสรุปผลการดำเนินงาน

สำนักทันตสาธารณสุขโดยผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย ได้ดำเนินการผ่านเป้าหมายกิจกรรม โดยบุคลากรสาธารณสุขที่รับผิดชอบงานคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดีได้รับการพัฒนาศักยภาพและการฝึกทักษะการจัดการบริการสุขภาพช่องปาก และผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการฝึกทักษะการแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติ และสามารถตอบแบบประเมินหลังทำกิจกรรมผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 รวมทั้ง ได้ Best practice การขับเคลื่อนงานการดูแลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็ก และได้รูปแบบการจัดการบริการสุขภาพช่องปากสำหรับหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยในคลินิกเด็กสุขภาพดี โดยเป็นโรงพยาบาลชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 1 รูปแบบ และสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามระยะเวลา และงบประมาณที่กำหนดไว้ โดยใช้จ่ายงบประมาณ ไปทั้งสิ้น 181,855 บาท (จากงบประมาณที่ประมาณการไว้ 194,520 บาท) ซึ่งเป็นไปตามการวางแผนการดำเนินกิจกรรม

7. ภาคผนวก

แบบทดสอบ Pre-Test, Post-Test ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์
 ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปากของบุคลากรสาธารณสุข
 ที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดี

วันที่ 28 มกราคม 2568 เวลา 08.00 - 16.30 น.

ณ โรงแรม ที.เค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video conference)

ตำแหน่ง

รายละเอียด : แบบสอบถามมี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นก่อนการเข้าร่วมประชุม และส่วนที่ 2 ความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเกี่ยวกับหญิงตั้งครรภ์ ๖

ส่วนที่ 1 : ความคิดเห็นก่อนการเข้าร่วมประชุม (ท่านคิดว่าจะได้อะไรในการประชุมครั้งนี้หรือความคาดหวัง)

.....

ส่วนที่ 2 : ความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเกี่ยวกับหญิงตั้งครรภ์ของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน ช่องว่างที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้อง

1. ทารกถึงแคลเซียมจากแม่ขณะตั้งครรภ์ จนทำให้แม่มีฟันผุเพิ่มขึ้นหรือมีฟันสึกกร่อนได้ง่าย
 - ใช่
 - ไม่ใช่
2. แม่ที่เป็นโรคปริทันต์อักเสบขณะตั้งครรภ์ มีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการคลอดก่อนกำหนด หรือทารกในครรภ์น้ำหนักตัวน้อย
 - ใช่
 - ไม่ใช่
3. เมื่อหญิงตั้งครรภ์แพ้ท้องอาเจียน ท่านควรแนะนำให้หญิงตั้งครรภ์แปรงฟันทันที
 - ใช่
 - ไม่ใช่
4. ปัญหาสุขภาพช่องปากที่พบบ่อยในหญิงตั้งครรภ์ คือโรคเหงือกอักเสบ
 - ใช่
 - ไม่ใช่
5. การทำฟันในช่วงตั้งครรภ์เสี่ยงต่อการแท้ง
 - ใช่
 - ไม่ใช่

6. การขูดหินน้ำลาย ชัดและทำความสะอาดฟันในหญิงตั้งครรภ์ มีส่วนช่วยลดความเสี่ยงการคลอดก่อนกำหนดและทารกในครรภ์น้ำหนักตัวน้อย
- ใช่
- ไม่ใช่
7. ฮอริโมนที่เปลี่ยนแปลงขณะตั้งครรภ์ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพช่องปาก
- ใช่
- ไม่ใช่
8. หญิงตั้งครรภ์สามารถทำฟันได้ทุกไตรมาส ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของแพทย์หรือทันตแพทย์
- ใช่
- ไม่ใช่
9. ปัญหาสุขภาพช่องปากในขณะที่ตั้งครรภ์สามารถหายเองได้ท่านไม่จำเป็นต้องส่งไปรับบริการทันตกรรม
- ใช่
- ไม่ใช่
10. หญิงตั้งครรภ์สามารถใช้น้ำยาสีฟันที่มีปริมาณฟลูออไรด์ 1,500 ppm ได้อย่างปลอดภัย
- ใช่
- ไม่ใช่
11. หญิงตั้งครรภ์มีฟันผุที่ไม่ได้รับการรักษา สามารถถ่ายทอดเชื้อที่ทำให้เกิดโรคฟันผุสู่ลูกได้ ผ่านการใช้ช้อนร่วมกัน การเคี้ยวอาหารให้ลูก หรือการเป่าข้าวให้ลูก เป็นต้น
- ใช่
- ไม่ใช่
12. ระดับ HbA1C มีผลต่อสุขภาพช่องปากขณะตั้งครรภ์
- ใช่
- ไม่ใช่
13. องค์กรประกอบในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (Pink Book) มีข้อมูลเฉพาะสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัยเท่านั้น ไม่มีของหญิงตั้งครรภ์
- ใช่
- ไม่ใช่
14. สิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ในโรงพยาบาลรัฐ คือ การได้รับบริการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟันอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อการตั้งครรภ์
- ใช่
- ไม่ใช่
15. ถ้าหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์มีอายุครรภ์ไม่ถึง 3 เดือน ไม่สามารถรับบริการสุขภาพช่องปากได้ (ตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟัน)
- ใช่
- ไม่ใช่

แบบทดสอบ Pre-Test, Post-Test ในกลุ่มเด็กปฐมวัย
 ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปากของบุคลากรสาธารณสุข
 ที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพและคลินิกเด็กสุขภาพดี

วันที่ 28 มกราคม 2568 เวลา 08.00 - 16.30 น.

ณ โรงแรม ที.เค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชัน และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video conference)

ตำแหน่ง

รายละเอียด : แบบสอบถามมี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นก่อนการเข้าร่วมประชุม และส่วนที่ 2 ความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย (เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กอายุ 0 - 5 ปี 11 เดือน 29 วัน)

ส่วนที่ 1 : ความคิดเห็นก่อนการเข้าร่วมประชุม (ท่านคิดว่าจะได้อะไรในการประชุมครั้งนี้หรือความคาดหวัง)

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 : ความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเกี่ยวกับหญิงตั้งครรภ์ของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน ช่องว่างที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้อง

- ควรแนะนำให้เด็กเลิกดื่มนมจากขวดนมเมื่ออายุได้ 1 ปี - 1 ปีครึ่ง
 - ใช่
 - ไม่ใช่
- รอยขาวขุ่นที่คอฟันเด็ก เป็นลักษณะปกติของฟัน
 - ใช่
 - ไม่ใช่
- ควรแนะนำให้ผู้ปกครองพาเด็กไปพบทันตแพทย์เมื่อเด็กมีฟันซี่แรกขึ้น
 - ใช่
 - ไม่ใช่
- เด็กปฐมวัยควรใช้ยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์ในปริมาณอย่างน้อย 1,000 ppm และบิบบยาสีฟันให้เหมาะสมตามอายุของเด็ก
 - ใช่
 - ไม่ใช่
- เด็กติดนมขวดไม่มีความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ
 - ใช่
 - ไม่ใช่

6. เด็กปฐมวัยควรแปรงฟันด้วยวิธี ถูไป-มา (Horizontal scrub technique)
- ใช่
- ไม่ใช่
7. เด็กอายุ 0 - 6 เดือน ที่ฟันยังไม่ขึ้นไม่จำเป็นต้องทำความสะอาดช่องปาก
- ใช่
- ไม่ใช่
8. ให้เด็กกินนมเปรี้ยวแช่เย็น เพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวดจากฟันขึ้น
- ใช่
- ไม่ใช่
9. สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (Pink Book) มีข้อมูลเฉพาะเรื่องวัคซีน พัฒนาการและการเจริญเติบโตเท่านั้น ไม่มีเรื่องสุขภาพช่องปากของแม่และเด็ก
- ใช่
- ไม่ใช่
10. เด็กปฐมวัยดื่มนมเปรี้ยว นมหวาน หรือเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลผสมได้
- ใช่
- ไม่ใช่
11. ฟันผุสามารถหยุดการลุกลามได้ เมื่อใช้ฟลูออไรด์เพื่อช่วยซ่อมแซมผิวฟันที่สึกกร่อน
- ใช่
- ไม่ใช่
12. สิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัย คือ การได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก เคลือบทาฟลูออไรด์เฉพาะที่ และผู้ปกครองได้รับการฝึกการแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติ
- ใช่
- ไม่ใช่
13. เด็กปฐมวัยมีฟันหน้าผุเป็นรูแค่ 1 ซี่ เด็กคนนี้อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ
- ใช่
- ไม่ใช่
14. ปริมาณยาสีฟันที่แนะนำให้ใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปีคือแตะพอเปียกแปรง
- ใช่
- ไม่ใช่
15. ภาวะของเด็กที่มีพัฒนาการช้า เป็นปัจจัยหนึ่งในการเกิดฟันผุสูงกว่าเด็กปกติ
- ใช่
- ไม่ใช่